

DÝŠINSKÉ HISTORICKÉ STRÍPKY

Číslo 26 – Poklady z půdy, aneb povídání o zahradníku Janu Kantovi

oo

Začalo to vyklížením půdy, kdy nový majitel domu č.p. 171 – pod školou směrem ke trati, našel zapadlé ve škváře staré, sotva čitelné, zašlé vysvědčení neznámého děvčete z roku 1908 a později ještě několik fotografií a stvrzenek. Nehodil je do kontejneru, jak by to udělal leckdo jiný, ale přinesl mi je....

VYSVĚDČENÍ
NA PROPUŠTĚNOU ZE ŠKOLY.

Marie Svábová
narozena dne *2. května* 18*88* v *Pačejově*,
náboženství *Katol.*, chodila do školy od *16. 9. 1900*
do *2. 6. 1908*, posledně do *číslo* oddělení *číslo* třídy
dvou - třídní školy obecné v *Makově*,
a obdržela tyto známky:

Mravy: *chvalitebné*
Pilnost: *vyborná*

Prospěch:

v náboženství	<i>velmi dobře</i>
v jazyce vyučovacím	<i>velmi dobře</i>
ve čtení	<i>velmi dobře</i>
v mluvnici a v pravopise	<i>velmi dobře</i>
v slohu	<i>velmi dobře</i>
v psaní	<i>velmi dobře</i>
v počtech a v nauce o tvarech měřicích	<i>velmi dobře</i>
v přírodopise a v přírodopytě	<i>velmi dobře</i>
v zeměpise a v dějepise	<i>velmi dobře</i>
v kreslení	<i>velmi dobře</i>
ve zpěvu	<i>velmi dobře</i>
v ženských pracích ručních	<i>velmi dobře</i>
v tělocviku	<i>velmi dobře</i>
Vnější úprava písemných prací	<i>velmi ohledná</i>

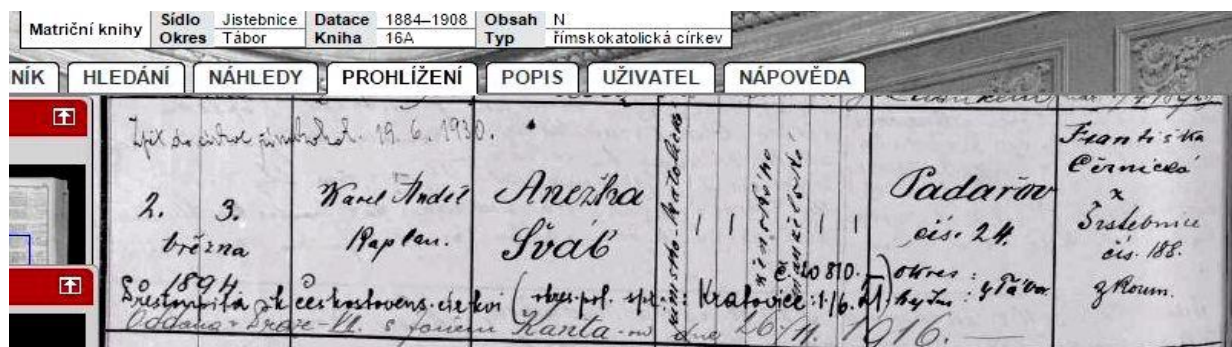
Protože žákyně ta školním zákonem (§ 21 říšského zákona o školách národních ze dne 2. května 1883) dosti učinila, propouští se vysvědčením tímto ze školy a zprošťuje se povinnosti nadále do školy choditi.

Obecná škola v *Makově*
dne *2. května* 19*08*.

Podpisy učitelů:
Jan Veselý
Emmanuel Špálenský, farář

Tiskopis pro školy obecné. — Cena kusu 3 h. — C. k. školní knihosklad v Praze.

Anežka Švábová z Táborska – to jméno nikomu nic neříkalo, až do okamžiku, když jsem našla v matrice záznam jejího narození s odkazem, že se v Praze provdala za Jana Kantu. Starším lidem z Dýšiny se okamžitě vybaví u jména Kanta slovo zahradník. A tak začalo pátrání. Každý sice věděl, že tu Kanta měl zahradnictví, ale to bylo asi tak všechno...

Jan Kanta – zahradník (1891–1955).

[Jan Kanta](#) se narodil 1. září 1891 v Habarticích 6, hejtmanství klatovské, Josefu Kantovi a Barboře Morgensternové dceři panského hajného z Malohoštic (Hoštiček) č. 27.

Byl oddán 26. 11. 1916 v Praze ve farním kostele Prahy VI (Holešovická matrika) s Anežkou Švábovou toho času služebnou v Praze Dobrovského ulici 527/VI. Jan Kanta je zde psaný jako zahradnický pomocník v Liblíně 2 (u liblínského zámku) hejtmanství kralovické.

[Anežka Švábová](#) se narodila 2. března 1894 v Padařově 24, hejtmanství tábořské, Josefu Švábovi, chalupníkovi v Padařově 24, a Alžbětě Novákové z Makova u Tábora č. 20. V roce 1908 ukončila obecnou školu v Makově u Tábora – viz ono vysvědčení z pudy.

Jan Kanta pracoval jako zahradník na zámku v **Liblíně**, kde žil s rodinou a tam se narodil v roce 1917 i jejich syn [Vilém](#). Žili tam minimálně do roku 1921 – z tohoto data je záznam, kdy Josef Kanta i Anežka přestoupili k církvi československé v politickém okrese Kralovice, kam patřil Liblín.

Obrázek rodiny Kantových na Březině před rokem 1930 (z alba paní S. Vokurkové)

Později se přestěhovali na **Březinu**, kde Jan Kanta pracoval na zámku jako zahradník (viz obr. na předchozí straně. V roce **1923** se na Březině narodila jejich dcera **Jana**. Žili tam nejméně do roku **1930**, kdy byl proveden záznam o návratu ke katolické církvi dle sdělení farního úřadu ve Stupně (ke kterému tehdy farou patřila Březina).

Zámek Březina obklopený rozsáhlým parkem s cizokrajnými dřevinami a jinými zajímavými rostlinami patřil rodu Šternberků, nyní je ve vlastnictví pana Zdeňka Šternberka, pána vysokého věku (* 1923), který byl vrstevníkem Kantových dětí, a paní Jana později vzpomínala, jak si jako děti kdysi společně na Březině hráli.

Nejznámějším z rodu Šternbergů byl hrabě Kašpar Maria Šternberk (1761–1838), vynikající přírodopisec, který se na svých cestách po Evropě přátelil s řadou velkých přírodopisců. Na zámek Březina přenesl své cenné sbírky botanické a paleontologické, založil tu botanickou zahradu s mnohými vzácnými a cizokrajnými rostlinami. Její zbytky tu ještě existují. Ve svých uhelných dolech na Radnicku studoval kamenouhelnou flóru. Velký spis Kašpara ze Šternberka o paleontologii rostlin si získal svého času světovou proslulost.

Zámek Březina s parkem kolem roku 1938

V roce **1930** si **Kantovi koupili kus pole pod školou** u trati, kde Jan Kanta začal budovat proslulé místní zahradnictví. Leželo v místě současné zahrádkářské a chatové kolonie a táhlo se směrem ke Chrástu až do místa, kde je „odjakživa“ pod stromy jednoduchá dřevěná lavička u pěšiny směřující na nádraží. V přední části zahradnictví bývaly skleníky, v zadní byly pěstební plochy a ovocná školka. Býval tam i dřevěný zahradní domek a chovali tam prý kozu a děti ze sousedství si tam chodily na mléko.

Kantovi bydleli nejdříve ve **Školní ulici, ve vilce č.p. 81**, kde dnes bydlí p. Šimice, později v **pronájmu v domě č.p. 171, v blízkosti zahradnictví**. Tento dům si nechala postavit jako letní byt v roce 1934 svobodná učitelka – ředitelka **Albina Sequenzová** ředitelka měšťanské školy v Plzni, od které později Kantovi dům odkoupili.

Reklamní odstavec v brožuře Okrašlovacího spolku z roku 1938

Umístění zahradnictví na snímku z roku 1956 (kontaminace.cenia.cz) Současný vzhled lokality

Po roce 1948 bylo zahradnictví p. Kantovi na krátký čas vyvlastněno, ale později mu ho vrátili, patrně tam nikdo jiný neuměl jaksepatří hospodařit. Zahradnictví ale už stejně moc dlouho nefungovalo. Jan Kanta i jeho paní zemřeli v roce 1955.

Pamětníci na zahradníka Jana Kantu vzpomínají jako na vzdělaného přemýšlivého člověka, nejen v zahradnickém oboru, ale i například v různých filosofických otázkách, člověka plného empatie. Jan Kanta mimo jiné hrál ochotnické divadlo – role ctihodných, charakterních pánů ...
Pohřbený je na dýšinském hřbitově.

Jan a Anežka Kantovi

Jaké byly osudy potomků manželů Kantových?

Vilém Kanta (1917 Liblín – 1945 Přední Lhota u Poděbrad)

Vyučil se v Mělníku oboru vinař, zahradník, zahradní architekt, ale profesi se věnovat nechtěl a v roce 1937 nastoupil na vojenskou akademii v Hranicích a o rok později absolvoval zvláštní pozorovatelský kurz v Prostějově a kurz pro poručíky letectva. Po válce, v roce 1945 byl na Ruzyni frekventantem navigačního kurzu.

Dne 14. 12. 1945 se stal, spolu s dalšími sedmi letci, obětí neštěstí, kdy se jejich letadlo Siebel Si 204 D, zřítilo v lesíku poblíž obce Přední Lhota u Poděbrad. Na nehodu dodnes vzpomínají otřesení místní obyvatelé. Přesná příčina neštěstí tehdy nebyla zjištěna. Spekulovalo se o technické závadě na letadle, o souvislosti nehody se špatným zimním počasím s námrazou a sněhovou vánicí, až po sabotáž, o které v této poválečné době také nebyla nouze. Na místě tragédie byl instalován pomníček se jmény letců.

Podrobnosti je možné se dočíst na internetových stránkách:

http://podebradskenoviny.cz/download/letecka_nehoda_v_roce_1945.pdf

<http://www.leteckabadatelna.cz/havarie-a-sestrelky/detail/391/>

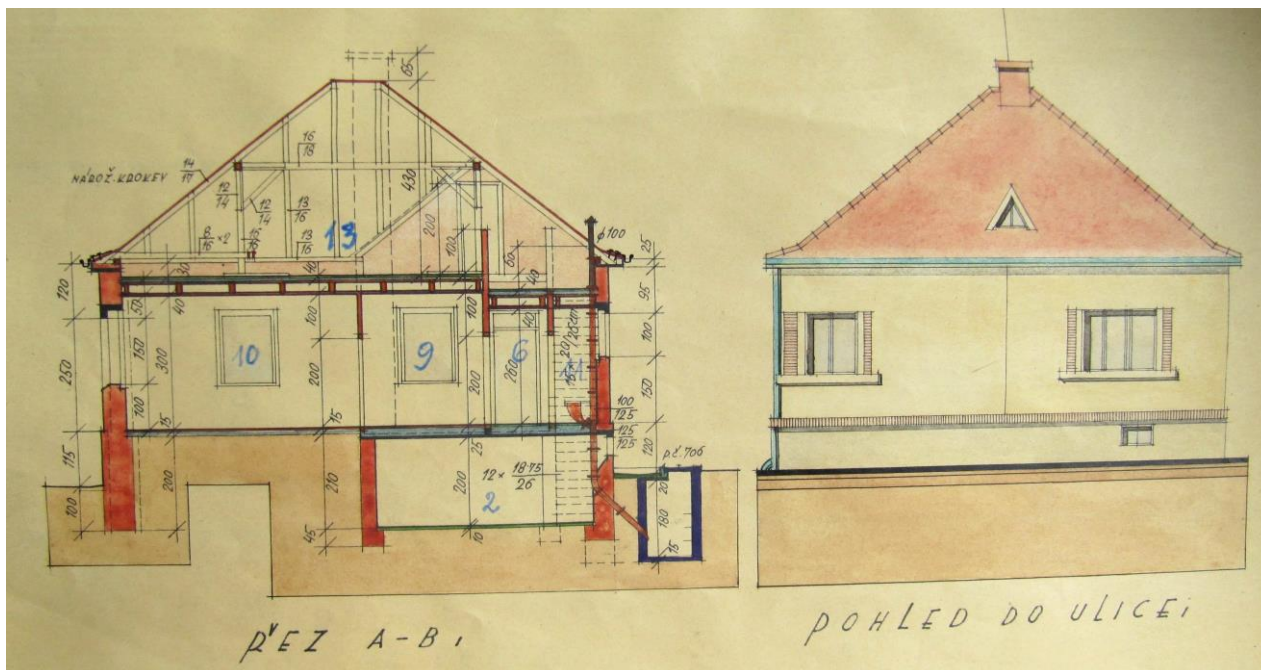
<http://noviny.ipodebrady.cz/letecky-den-odhaleni-pametniho-kamene-a-modelarska-show-1146.html>

Jana Kostialová-Kantová (1923 Březina – 2014 Dýšina)

Jana Kantová se provdala za Jiřího Kostiala (účetního v továrně v Dýšině u Čechurů – jak se píše v jednom dokumentu ve stavebním archivu naší obce). Bydleli v domě č.p. 171, který převzali po rodičích Jany. Měli dceru Soňu provdanou Vokurkovou, jejíž manžel Rudolf vlastnil známé pekařství a obchod s racionálním pečivem v Plzni, syn Tomáš Vokurka je majitel firmy VOTO výtahy. Dále měli dceru Hanu (†1973).

Foto manželů Jany a Jiřího Kostialových nalezená na půdě domu č. 171, přes očištění ještě se stopami od škváry

Obrázek domu č.p. 171 z obecního stavebního archivu

A co se ještě našlo na půdě tohoto domu?

ŘEMESLNICKÉ POTŘEBY				Den vystavení		Razítko prodejny	
krajská správa Turnov				20.5.53		ŘEMESLNICKÉ POTŘEBY	
Titl.				Den odeslání faktury		národní podnik	
Jan Kanta				20.5.53		ústřední prodejna rakví a poutební služby	
zahradnictví				Datum vystádnění		TURNOV - HRUBÝ ROHOZEC 10.	
Dýšina u Plzně				19.5.53		Dodáno do daňové ... oběhu.	
				Vaše objednávka číslo		1210/53	
				Splátno dne		na běžný účet u Státní banky československé	
				ihned		Turnov	
						č. 2191/8	
Dodali jsme Vám na Váš účet a nebezpečně ...							
FAKTURA		Kra	Středisko	Čís. faktury	Čís. předlohy	Data hospodářské smlouvy	Stanice účtení
		06	835	1385	1463		bedny 1 balíky

Českomoravský svaz pro mléko, tuky a vejce v Praze.				I. List o převzetí čís. 59				
Kolkou prasto podle vládn. nař. číslo 209 ze dne 27. září 1939.				Uschovejte pro kontrolu.				
Dne:		Číslo sběrný	Počet nosnic	Množství		Za 1 kg vajec		Poznámka:
13/7		33				Přej. cena Srážky Čistá cena Úhrnná cena		
Číslo týdně		Číslo sběrače			kg dkg kusů		K h K h K h K h	
28		13						
				Údaje odpočtu jsou správné a částka byla mi hotově vyplacena.				
				podp. výrobce.				

*Etiketa z pивní lahve z roku 1934 – tedy z roku postavení domu
(že by nějaký kolaudační večírek?)*

...Osoby, či místo na této staré fotografii z pudy domu č.p. 171 nikdo nepoznal ani podle podoby, oděvu, či lahví na stole. Není pravděpodobné, že by tam byli vyobrazeni Kantovi. Ostatní, o kterých byla řeč, byli mladší. Mohou to být klidně lidé z Tábořska z rodiny paní Anežky, nebo z Klatovska ze strany pana Kanty, nebo z Prahy, kde v roce 1916 byli oddáni. Anebo tam může být vyobrazená Albína Sequenzová z Plzně, původní majitelka domu, či někdo z její rodiny.... (a nebo také nikdo z nich, to se patrně již nedozvíme ...)

Existují ještě v Dýšině stromy, které vysadil, případně vypěstoval, zahradník Kanta? A jaké odrůdy jableň a hrušň se tehdy pěstovaly?

Podle obecní kroniky se v roce 1939 podél silnice do Kyšic a Horomyslic zasadilo 100 ovocných stromů. Dodal je zdejší zahradník p. Jan Kanta za 764,55K.

Oslovila jsem odborníka pana Vítězslava Haupta, DiS., který se zabývá projektem záchrany a dokumentace starých ovocných stromů a krajových odrůd ovoce. Podrobnosti o projektu se lze dočíst na stránkách (<http://www.zapomenuteodrudy.cz>). Na těchto stránkách je také seznam starých ovocných odrůd s vyobrazením, a popisem, který by se dal srovnat se sortimentem, jaký se měl kdysi k dispozici a pěstoval se v době života zahradníka pana Kanta.

Zaslala jsem mu *fotografie současné staré aleje jableň a hrušň na cestě směrem do Horomyslic*. – Podle jeho názoru by několik největších stromů (změřila jsem obvod mezi 110–130 cm) mohly být ještě ony původní ovocné stromy, které vypěstoval Jan Kanta, a které do tohoto místa byly vysazeny v roce 1939. Ostatní mohly být dosazeny o něco později, ale dost možná od stejného zahradníka, který tu měl zahradnictví a pracoval ještě dalších 15 let. Každopádně

jsou tyto velké staré stromy patrně zobrazeny již na fotomapě z roku 1956.

Pan Haupt mi dále napsal, že se jabloně a hrušně mohou dožít i více jak 100 let, hlavně ty, co jsou naroubované jako vysokokmen na pláněti, což ony dýšinské (horomyslické) jabloně s největší pravděpodobností jsou. Rovněž obrázky nafocených nedozrálých plodů (viz předchozí str.) se mu zdají zajímavé a doporučoval by je k bližší identifikaci jako staré odrůdy a ochraně stromů jako živého historického dědictví našich předků.

I podle paní Vokurkové by některé stromy v aleji mohly být ty původní, kdysi vypěstované panem Kantou. Ještě dva roky zpátky na zahradě domu č. 171 stála podobná jabloň a stará třešeň, která byla z doby, kdy byl dům postaven, tedy cca 1935.

.....
Zdroje: Informace, fotografie a dokumenty poskytnuté paní Soňou Vokurkovou roz. Kostialovou, stránky www.kontaminace.cenia.cz, www.portafontium.cz, stavební archiv obce Dýšina, vzpomínky, které poskytli J. Sofron a p. Sternová, stránky www.zapomenuodrudy.cz .
.....

Nejedná se o vědecké pojednání, ale pohled obyvatele Dýšiny, který se zajímá o její historii.

Zpracovala: Pavla Velleková, verze 7/2016 (vellekova.p@seznam.cz)